

До 75-річчя Раду Георгійовича Процюка

Раду Георгійовичу Процюкові — академіку Академії наук вищої освіти України, заслуженому діячеві науки і техніки України, лауреату нагород Святого Володимира та Ярослава Мудрого, відміннику освіти України, відомому вченому-фтизіатру і пульмонологу, докторові медичних наук, професору кафедри фтизіатрії Національного медичного університету імені О.О. Богомольця виповнилося 75 років від дня народження і 50 — лікувальної, науково-педагогічної та громадської діяльності.

Народився Раду Георгійович 9 квітня 1939 року в селі Верхні Синівці Глибоцького району Чернівецької області в селянській родині. У червні 1941-го разом із матір'ю, братом і двома сестрами його було репресовано і вивезено для проживання в Казахстан. Батька вивезено окремо від сім'ї невідомо куди, і досі відомостей про нього немає. У 1947 році із Казахстану повернувся в рідне село.

У 1957 році після закінчення середньої школи в селі Порубне Глибоцького району Чернівецької області вступив до Чернівецького державного медичного інституту, після закінчення якого від 1963 до 1965 року працював головним фтизіатром Центральної районної лікарні Млинівського району Рівненської області. У 1965-му

вступив до аспірантури на кафедру фтизіатрії Київського інституту удосконалення лікарів, яку очолював відомий учений-фтизіатр, доктор медичних наук, професор Євген Дмитрович Петров, котрий, на жаль, через рік помер. Надалі науковими керівниками кандидатської дисертації Р.Г. Процюка були відомі вчені-фтизіатри — завідувач кафедри фтизіатрії Київського інституту удосконалення лікарів, заслужений діяч науки і техніки України, доктор медичних наук, професор Борис Петрович Ященко і завідувач кафедри фтизіатрії Київського медичного інституту імені О.О. Богомольця, академік Академії наук вищої школи України, заслужений діяч науки і техніки України, доктор медичних наук, професор Микола Степанович Пилипчук, яким він вдячний за цінні поради і становлення як фахівця в галузі фтизіатрії, педагога і вченого.

Після захисту кандидатської дисертації в 1968 році працює у Київському медичному інституті (від 1995 року Національний медичний університет) імені О.О. Богомольця асистентом, від 1976-го — доцентом, а від 2001-го — професором кафедри фтизіатрії.

Великий вплив на формування Раду Георгійовича як лікаря, викладача і вченого зробив завідувач кафедри фтизіатрії професор М.С. Пилип-

чук — відомий вчений, талановитий фтизіатр, пульмонолог, хірург, дуже відповідальна, вимоглива, порядна й чуйна людина.

Р.Г. Процюк був одним із учнів М.С. Пилипчака. У 1987 році під його керівництвом захистив докторську дисертацію на тему: «Аэрозоль-терапия больных туберкулезом легких и ее влияние на сурфактант легких и гемодинамику малого круга кровообращения».

Вагомий внесок Раду Георгійовича у фтизіатричну науку, підготовку наукових і лікарських кадрів, упровадження наукових досягнень у педагогічний процес, практику охорони здоров'я і високий професіоналізм високо оцінені науковою громадськістю. У 1994 році його обрано дійсним членом Академії наук вищої школи (від 2007 року Академії наук вищої освіти (АНВО)) України. За видатні наукові досягнення в галузі аерозольтерапії та впливу інгаляцій протитуберкульозних препаратів на бар'єрні функції легень йому в 1996 році присуджено академічну нагороду імені Ярослава Мудрого, а в 2009-му — Святого Володимира в галузі науки і техніки.

Р.Г. Процюка нагороджено медаллю «В пам'ять 1500-річчя Києва» (1983), нагрудним знаком Вищої школи СРСР «За отличные успехи в работе» (1984), Благословенною грамотою за церковні заслуги перед Українською православною церквою (2002), Почесною грамотою Міністерства охорони здоров'я України за вагомий особистий внесок у розвиток охорони здоров'я та високий професіоналізм (2004, 2006), Подякою Київського міського голови за вагомий особистий внесок у розвиток науки, високий професіоналізм та з нагоди 65-річчя від дня народження (2004), двічі знаком «Відмінник освіти України» за вагомі наукові здобутки, високий професіоналізм і підготовку наукових і лікарських кадрів (2004, 2006), Почесною грамотою Міністерства освіти і науки України за плідну роботу з обдарованою молоддю та значний внесок у підготовку і проведення трьох Всеукраїнських студентських олімпіад (2005–2007 рр.). У 2006 р. йому присвоєно почесне звання «Заслужений діяч науки і техніки України».

Має почесну відзнаку Орден Святого рівноапостольного Князя Володимира, золотий хрест з бантом — за вагомий внесок у справу відродження духовності та патріотичного виховання молоді незалежної України (2007).

У 2009 році присуджено академічну нагороду імені Святого Володимира в галузі науки і техніки за вагомі наукові здобутки, високий професіоналізм і підготовку наукових і лікарських кадрів та з нагоди 70-річчя від дня народження. У 2012 році нагороджено почесною відзнакою

О.О. Богомольця, а в 2013-му нагороджено Грамотою і медаллю Міністерства освіти і науки України «Флагман освіти і науки України» за вагомий внесок у розвиток освіти і науки.

Р. Г. Процюк — відомий вчений і педагог як серед вітчизняних, так і серед зарубіжних фахівців. Має вищу кваліфікаційну категорію за фахом «Фтизіатрія» і «Пульмонологія». Володіє всіма методами обстеження та лікування пульмонологічних хворих. Надає велику консультативну допомогу практичній охороні здоров'я як у Києві, так і в регіонах України. На високому науковому і методичному рівні читає лекції, проводить семінарські та практичні заняття зі студентами, інтернами, клінічними ординаторами та викладачами на факультеті підвищення кваліфікації викладачів вищих медичних навчальних закладів України I–II та III–IV рівнів акредитації, впровадив на кафедрі тестування студентів і викладачів факультету підвищення кваліфікації.

Р.Г. Процюк велику увагу надає вдосконаленню навчального процесу та науковій роботі. За його участю опубліковано для студентів «Методическую разработку написания истории болезни больного туберкулезом органов дыхания», для викладачів вищих навчальних закладів — «Методические указания по проведению практических занятий по туберкулезу для преподавателей медицинских вузов». Розробив «Типовий навчальний план і програму спеціалізації (інтернатури) випускників медичних інститутів і медичних факультетів університетів зі спеціальності «Фтизіатрія», «Типовий навчальний план і програму підготовки магістрів медицини зі спеціальності «Фтизіатрія», «Програму з фтизіатрії для студентів медичних вузів». Плідно працює над підготовкою та виданням навчальної і методичної літератури державною мовою. Зокрема, розроблено «Методичні рекомендації по керівництву самостійною роботою студентів на кафедрі фтизіатрії», рекомендацію «Організація самостійної роботи студентів»; видано навчальні посібники «Туберкульоз», «Інтернатура з фтизіатрії», «Туберкульоз, ВІЛ-інфекція/СНІД», які збагатили скарбницю вітчизняної та світової науки і педагогіки.

Основні наукові напрями досліджень ювіляра пов'язані з вивченням актуальних проблем педагогіки, фтизіатрії та пульмонології:

— впровадження передової методології та наукових досягнень у навчально-методичні посібники, у навчальні плани і програми та в педагогічний процес на кафедрах фтизіатрії й пульмонології вищих медичних навчальних закладів України III–IV рівнів акредитації;

- пошук, розробка та вдосконалення раціональних методів навчання фізіотерапії як науки про найпоширеніше інфекційне захворювання з урахуванням епідеміологічної ситуації з туберкульозу, ВІЛ-інфекції/СНІДу в Україні;
- вдосконалення методів виявлення, діагностики, лікування та профілактики туберкульозу і неспецифічних захворювань органів дихання;
- уперше розробив методику плеврографії у діагностиці та диференціальній діагностиці залишкових порожнин плеври і легень, яка дає змогу обрати правильну тактику лікування хворих;
- уперше вивчив особливості фармакокінетики протитуберкульозних препаратів за різних методів введення, зокрема в ультразвукових аерозолях, що дало змогу вдосконалити методи лікування хворих на туберкульоз легень;
- уперше створив функціонально-збережений напрям у використанні інгаляцій аерозолів протитуберкульозних препаратів у лікуванні хворих на туберкульоз, обґрунтував методику аерозолетерапії;
- вивчив бар'єрні функції легень та їхні зміни під впливом лікарських засобів, що вводять шляхом інгаляцій аерозолів;
- науково обґрунтував і впровадив у практику корекцію порушень сурфактанту легень, розробив нові методи лікування хворих на туберкульоз, які захищені авторськими свідоцтвами і патентами.

Фундаментальними є його праці в галузі аерозолетерапії, радіонуклідні та електронно-мікроскопічні дослідження про вплив інгаляцій ультразвукових аерозолів лікарських препаратів на аерогематичний бар'єр, сурфактантну систему легень, кондиціювання повітря, що видихається, і мукоциліарний кліренс, гемодинаміку малого і великого кола кровообігу, що дали змогу розкрити невідомі механізми як лікувальної, так і пошкоджувальної дії аерозолів.

Результати цих досліджень знайшли відображення на сторінках монографії «Аэрозольтерапия при заболеваниях органов дыхания», методичних рекомендацій «Использование аэрозольтерапии в комплексном лечении больных туберкулезом легких», «Оценка состояния и способы коррекции изменений сурфактантов легких в комплексном лечении больных туберкулезом», «Диагностика и методы коррекции нарушений гемодинамики малого круга у больных туберкулезом и неспецифическими заболеваниями легких», «Лечение легочных кровохарканий и кровотечений», «Диагностика и лечение осложненных форм туберкулеза и неспецифических воспалительных заболеваний легких», у

винаходах «Способ исследования состояния сурфактанта при туберкулезе легких», «Способ дифференциальной диагностики туберкулеза и неспецифических заболеваний легких», «Способ диагностики плеврита туберкулезной этиологии», «Устройство для определения поверхностного натяжения легких», «Способ лечения заболеваний легких, сопровождающихся повреждением сурфактанта», «Способ диагностики хронического бронхита», які широко впроваджені в педагогічний процес і лікарську практику. Він створив наукову школу з використання інгаляцій аерозолів, вивчення сурфактанту легень і корекції його порушень у хворих на туберкульоз і неспецифічні захворювання органів дихання.

Р.Г. Процюк — автор 320 наукових праць, у тому числі двох монографій, семи навчальних посібників, семи навчальних планів і програм для студентів, інтернів, магістрів за фахом «фізіотерапія», 13 авторських свідоцтв і патентів України на корисну модель, двох інформаційних листів, трьох раціоналізаторських пропозицій, 20 методичних рекомендацій, які свого часу було представлено на виставках досягнення народного господарства України.

Нині Р.Г. Процюк досліджує стан епідемічної ситуації з туберкульозу в Україні, причини та шляхи подолання хвороби; особливості перебігу, діагностики і лікування туберкульозу у поєднанні з ВІЛ/СНІДом.

Р.Г. Процюк бере активну участь у з'їздах, конгресах, науково-практичних конференціях з педагогічних питань медичної освіти та охорони здоров'я. Його багатогранна наукова діяльність як ученого, педагога і клініциста дістала визнання не тільки в Україні, а й за кордоном. Постійно і наполегливо працює над підготовкою науково-педагогічних кадрів. Свідченням цього є п'ять кандидатів медичних наук, керівником дисертацій яких він був. Під його керівництвом нині виконують докторську і три кандидатські дисертації.

Раду Георгійович провадить велику громадську та організаційну роботу: заступник декана факультету підвищення кваліфікації викладачів, член Циклової методичної комісії з терапевтичних дисциплін, Вченої ради 3-го медичного факультету, Вченої ради факультету підвищення кваліфікації викладачів Національного медичного університету імені О.О. Богомольця, експерт з лікарських препаратів ДП «Державний експертний центр» МОЗ України, член Президії АНВО України, академік-секретар Відділення медицини АНВО України, член спеціалізованої Вченої ради із захисту кандидатських та доктор-

ських дисертацій при ДУ «Національний інститут фтизіатрії і пульмонології імені Ф.Г. Яновського НАМН України», Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова та Інституті спеціальної педагогіки НАПН України, член редколегії низки медичних журналів.

Багаторічний досвід педагогічної роботи, вагомий внесок у медичну науку та підготовку лікарських кадрів, наполегливість, цілеспрямованість, відповідальність, надзвичайна працездатність, висока культура, професіоналізм, ерудиція, доброзичливість, щирість, відвертість, порядність, активна науково-педагогічна і суспільна праця протягом 50 років принесли

Р.Г. Процюку визнання та повагу як серед студентів, співробітників кафедри, працівників Національного медичного університету імені О.О. Богомольця, так і серед медичної громадськості Києва та України.

За цим коротким переліком фактів приховується життя здібного й енергійного, відданого професії клініциста, викладача, вченого, організатора, прекрасної за душевними якостями людини.

Щиро вітаємо ювіляра! Зичимо міцного здоров'я, щастя, творчої наснаги й успіхів, довгих літ бадьорості та всіх земних благ.

*Національний медичний університет імені О.О. Богомольця,
колектив кафедри фтизіатрії, лікарі-фтизіатри Києва та України,
редколегія журналу «Туберкульоз, легеневі хвороби, ВІЛ-інфекція»*